

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Кондратюк Д.М., аспірант

Науковий керівник: Ткачук В.І., к.е.н., доцент

Продукція сільського господарства є специфічною та потребує окремих підходів до зберігання, транспортування та переробки, що в свою чергу вимагає відповідних технічних засобів. У зв'язку з цим технічне забезпечення сільськогосподарських підприємств вимагає не лише забезпечення їх технікою, а й можливістю технічного сервісу цієї техніки та забезпечення запасними частинами протягом всього терміну її експлуатації. Відсутність достатнього технічного забезпечення призводить до збільшення термінів проведення весняно-польових робіт та збору врожаю, що негативно відображається на якості продукції.

Питаннями технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств займалися такі вчені як Яковенко В.П., Білоусько Я.К., Підлісецький Г.М., Товстопят В.Л., Переверзев В.І. та інші.

Так на даному етапі ситуація з технічним забезпеченням сільськогосподарських підприємств залишається досить складною. Згідно інформації міністерства аграрної політики для ефективного функціонування аграрного сектору до 2015-2016 років слід придбати техніки на 500 млрд. грн., крім того щоб у найближчі 2-3 роки вийти на європейський рівень врожайності та продуктивності тварин необхідно щорічно залучати 200 млн. грн. [8]. Протягом останніх трьох років кількість техніки наявної в сільськогосподарських підприємствах з кожним роком зменшується таблиця 1.

Таблиця 1

Наявність основних видів сільськогосподарської техніки у
сільськогосподарських підприємствах України

№ п/п	Вид техніки	2008	2009	2010	Зміна 2010 до 2008 (+/-)
1.	трактори всього	177401	168532	151287	-26114
2.	трактори всіх марок (без тракторів, на яких змонтовані машини)	161800	153791	137757	-24043
3.	трактори на яких змонтовані машини	15601	14741	13530	-2071
4.	тракторні причепа	91562	84968	70879	-20683
5.	сівалки	81810	77807	72366	-9444
6.	картоплесажалки	2885	2664	2200	-685
7.	сінокосарки тракторні	10618	9983	1322	-9296
8.	жатки валкові	17571	16332	15225	-2346
9.	комбайни: зернозбиральні	39091	36783	32750	-6341
10.	кукурудзозбиральні	3174	2857	2548	-626
11.	кормозбиральні	9978	8967	7841	-2137
12.	льозбиральні	716	631	458	-258
13.	картоплезбиральні	1360	1257	1694	334
14.	бурякозбиральні машини (без гичкозбиральних)	5774	5083	4240	-1534
15.	доїльні установки та агрегати	11367	10547	10865	-502
16.	роздавачі кормів для ВРХ	5542	5219	4597	-945
17.	роздавачі кормів для свиней	1007	1043	1883	876
18.	транспортери для збирання гною	28825	26387	23664	-5161

[побудовано за даними державної служби статистики 5, 6, 7]

Підсумовуючи данні наведені в таблиці слід відмітити, що протягом 2008-2010 років тенденцію до зростання мають лише картоплезбиральні комбайни на

334 одиниці та роздавачі кормів для свиней на 876 одиниць. Однією з причин є незначне збільшення площ посадки картоплі на 4,9 тис. га та збільшення поголів'я свиней протягом останніх трьох років на 894,3 тис. голів. Разом з тим, у порівнянні з 2000 роком зростання кількості жодного з видів техніки не відбулося.

Як відмічає Г.М. Підлісецький забезпечення сільського господарства основними машинами складає лише 38-60 % від загальної потреби. Так забезпечення тракторами складає лише 60 % від потреби, а зернозбиральними комбайнами – 48 % [2, с. 34].

У свою чергу Переверзев В.І. наголошує, що на урожайність сільськогосподарських культур найбільший вплив близько 50 % складає група машин для внесення добрив близько 25 % залежить від техніки для обробітку ґрунту та біля 25 % від техніки для посіву. Що стосується врожаю то він залежить від техніки для захисту рослин десь на 40 %, техніки для збирання – 30 % та техніки для первинної переробки і зберігання – 30 % [3].

Протягом 2008-2010 років кількість техніки, що вибула з використання проте не списувалась з кожним роком зменшується. Як правило цю техніку намагаються відремонтувати та використовувати надалі. Частину, котру недоцільно ремонтувати розбирають на запасні частини для ремонту інших машин з подальшим їх списанням. З кожним роком зменшується і різниця між надходженням та вибуттям сільськогосподарської техніки. Проте зберігається тенденція за якої вибуває техніки більше ніж надходить.

Разом з тим протягом 2008-2010 років об'єми закупівлі переважали над об'ємами списання по таким позиціям: тракторів всіх марок (без тракторів, на яких змонтовані машини), сівалки, зернозбиральні комбайни, роздавачі кормів для свиней. Зокрема протягом 2010 року різниця складала тракторів всіх марок (без тракторів, на яких змонтовані машини) – 2237 одиниць, сівалок – 975 одиниць, зернозбиральних комбайнів – 363 одиниці, роздавачі кормів для свиней – 141 одиниця.

Це свідчить про те, що сільськогосподарські підприємства поступово починають оновлювати свої технічні засоби. Таким чином з кожним роком зменшується навантаження на одиницю техніки. Слід відмітити, що у виборі техніки надається перевага закордонним товаровиробникам. Так, наприклад, протягом 2010 року частка комбайнів, що вироблені українськими товаровиробниками складає лише 7 % від загальної кількості придбаних. Графічне відображення структури закупівель зернозбиральних комбайнів протягом 2010 року наведена на рисунку 1.

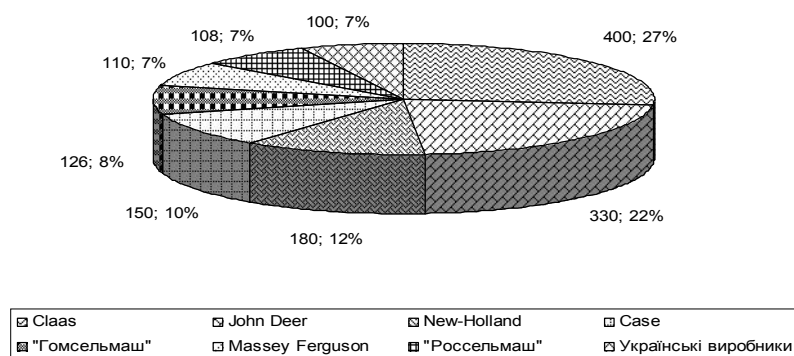

Рис. 1. Структура закупівель зернозбиральних комбайнів у 2010 році [побудовано за даними 4]

Надання переваги саме іноземній техніці пояснюється цілим рядом причин. По-перше у більшості випадків вона є універсальною. Так комбайнами закордонного виробництва можна збирати врожаї не лише зернових, а й олійних культур та насіння трав та дрібнонасінних культур таких як ріпак, льон. По-друге така техніка при правильній експлуатації та належному технічному сервісі дає значно більший середньорічний виробіток ніж вітчизняні аналоги. По-третє іноземна техніка більш пристосована до

різноманітних кліматичних умов та має вищу якість виготовлення. Як відмічає І. Масло головним недоліком іноземної техніки є її ціна, що може перевищувати ціну на вітчизняний аналог в 3-3,5 рази. При цьому використовувати таку техніку економічно доцільно при врожайності зернових не нижче ніж 35-40 ц/га [1, с.8-9].

Стосовно Житомирської області то ситуація з технічним забезпеченням сільськогосподарських підприємств схожа на загальнодержавну. Так протягом 2008-2010 років спостерігалось щорічне зменшення всіх видів техніки окрім роздавачів кормів для свиней. Значно скоротилась кількість тракторів та тракторних причепів на 1771 штук та 1140 штук відповідно. Також існує дещо менше скорочення кількості сівалок на 545 штук та зернозбиральних комбайнів на 470 штук.

Разом з тим у Житомирській області протягом 2008-2010 років відбулося зростання на 26,7 тис. га посівних площ сільськогосподарських культур. Це зумовлює зростання навантаження на одиницю техніки. Беручи до уваги зменшення кількості зернозбиральних комбайнів можна стверджувати, що будуть збільшуватися терміни збору врожаю зернових. Це в свою чергу призведе до зниження як якості зерна так і втрат урожаю у зв'язку з перестиганням колосків та його висипанням. Можливе збільшення вологості зерна призведе до додаткових витрат на енергоресурси для забезпечення його нормативної вологості.

Підсумовуючи слід відмітити, що переважна більшість техніки, котра наявна в сільськогосподарських підприємствах відпрацювала більше одного нормативного строку експлуатації. Значний рівень зношеності техніки та відсутність у повному обсязі необхідних запасних частин для її ремонту унеможливають якісний поточний ремонт, що в свою чергу призводить до частих поломок. Втрачається час на проведення польових робіт в оптимальні строки. Таким чином низький технічний стан впливає як на якість виконання сезонних польових робіт так і на якість вирощуваної сільськогосподарської продукції. Для покращення ситуації з технічним забезпеченням необхідні значні капіталовкладення, які окремі сільськогосподарські підприємства не можуть собі дозволити. Щоб вирішити дану проблему важливим є визначення заходів для підтримки сільськогосподарських виробників, стимулювання розвитку вітчизняного виробництва сільськогосподарської техніки з відповідною державною підтримкою.

Література:

1. Масло І. Обґрунтування технологій збирання зернових і структури парку зернозбиральних комбайнів / І. Масло, М. Грицишин, М. Босий .–Техніка АПК.–1999.–№4
2. Яковенко В.П., Білоусько Я.К., Підлісецький Г.М., Товстопят В.Л. Ринок сільськогосподарської техніки: проблеми становлення / В.П. Яковенко, Я.К. Білоусько, Г.М. Підлісецький, В.Л. Товстопят та ін.; за ред. Г.М. Підлісецького.– К.: ННЦ ІАЕ, 2005.– 220 с.
3. Переверзев В.І. Тенденції та напрямки розвитку матеріально-технічного забезпечення галузі рослинництва в Україні [Електронний ресурс].– http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_18_1/stat_18_1/37.pdf
4. Рынок сельхозтехники в Украине в 2011 году [Електронний ресурс].– http://www.agroua.net/news/news_34552.html
5. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2010 році [Електронний ресурс].– http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/selo/s_g%20tech10.zip
6. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2009 році [Електронний ресурс].– http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/selo/s_g%20tech09.zip
7. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2008 році [Електронний ресурс].– http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/selo/s_g%20tech.zip
8. Українським с/г-виробникам необхідно у найближчі 4-5 років закупити техніки на 500 млрд. грн. [Електронний ресурс].– http://www.agroua.net/news/news_34273.html